

SPRAWOZDANIE

DYREKCYI SZKOŁY WYDZIAŁOWEJ
IM. KAZIMIERZA WIELKIEGO

W KRAKOWIE

za rok szkolny 1908/9.

Treść:

1. Zestawienie klasyfikacyjne
2. Kronika szkoły
3. Sprawozdanie za rok 1908/9
4. Grono nauczycieli
5. Klasyfikacja uczniów.

KRAKÓW 1909.

Nakładem Dyrekcyi szkoły. — Drukiem Józefa Fischera w Krakowie.

Zestawienie klasyfikacji

za rok szkolny 1908/9.

Klasa	Liczba uczniów		Z klasyfikowanych otrzymało postęp				Do egzaminu poprawczego przeznaczono uczniów	nieklasyfikowano	Opuściło szkołę	Umarło	RAZEM
	zapisanych	klasyfikow.	bardzo dobry	dobry	dostateczny	niedostatec.					
I. posp.	50	45	14	10	18	3	—	4	1	—	50
II. » A	42	40	16	14	10	—	—	1	1	—	42
II. » B	40	37	1	3	25	8	—	2	1	—	40
III. » A	41	37	1	8	16	7	5	—	4	—	41
III. » B	43	37	5	5	11	9	7	3	3	—	43
IV. »	48	47	8	18	14	—	7	1	—	—	48
I. wydz. A	53	40	1	3	15	13	8	7	6	—	53
I. » B	59	44	1	8	23	9	3	5	10	—	59
II. »	48	45	3	11	16	8	7	—	3	—	48
III. »	36	36	6	12	9	5	4	—	—	—	36
Razem	460	408	56	92	157	62	41	23	29	—	460

W stosunku do zapisanych nie klasyfikowano 13·48⁰/₁₀₀

W stosunku do klasyfikowanych otrzymało postęp niedostateczny 14·74⁰/₁₀₀

Kronika szkoły.

Ważniejsze szczegóły rozwoju tutejszej szkoły i daty historyczne wskazują na jej znaczenie kulturalne dla ludności dzielnicy Kazimierza.

Pierwotnie założona jako szkoła parafialna przy kościele Bożego Ciała dla młodzieży katolickiej przeniesiona została na ratusz Kazimierski w roku 1810.

Za prezesa senatu Wielogłowskiego przeniesiono ją napowrót na cmentarz kościoła Bożego Ciała, a na ratuszu utworzono w r. 1833 szkołę wydzieloną dla starozakonnych o dwóch oddziałach: 1) dla chłopców 2) dla dziewcząt.

Z powodu nielicznej frekwencji zamieniono ją po kilku latach na szkołę handlowo - przemysłową.

Do egzaminów rocznych delegowano nauczycieli liceum św Anny.

Przy szkole handlowo - przemysłowej istniał też komitet egzaminacyjny dla izraelskich kandydatów stanu małżeńskiego. W skład komitetu wchodził: rabin, dyrektor szkoły i jeden z trzech wójtów kazimierskich.

W roku 1855 zorganizowano tę szkołę, zamieniając oddział męski na izraelską szkołę główną czteroklasową o trzech klasach i jednej przygotowawczej, a oddział dziewcząt na szkołę ludową trzyletnią o dwóch klasach i jednej przygotowawczej. Organizację tę przeprowadził ks. Cholewickiewicz, nadzorca szkół ludowych, na mocy statutu Rządu krajowego z dnia 17 lipca 1854 l. 12403.

Funduszy dostarczyła Gmina wyznaniowa izraelska przy subwencji rządu w kwocie 2500 zł. p. rocznie.

Wtedy też zaprowadzono opłatę szkolną w kwocie 4 zł m. k., stosując zarazem przymus szkolny.

Szkoła przeszła pod nadzór konsystorza krakowskiego i delegata rządu, którym był wtedy dr. Andrzej Macher.

Dekretem z dnia 29 sierpnia 1856 zamianował rząd krajowy dozorcą świeckim szkół izraelskich Salomona Deichesa, a jego zastępcą Abrahama Gumpłowicza.

Do końca roku szkolnego 1855/6 nauczyciele pobierali płacę z kasy rządowej. Rozporządzeniem rządu krajowego z dnia 21 lipca 1856 l. 17920 fundusz szkolny przeniesiono do kasy miejskiej, a c. k rząd przyczyniał się kwotą roczną 595 zł. 41¹/₂ kr. m. k.

Od roku szkol. 1861/2 Dr. Jonatan Warschauer przy końcu roku szkolnego rozdawał 4 nagrody po 5 zł. dla najpilniejszych biednych uczniów aż do roku 1888, w którym umarł.

Język wykładowy był częścią polski, częścią niemiecki, a mianowicie: religii jęz. hebrajskiego, niemieckiego, rachunków i nauki o handlu wykładano w języku niemieckim, a geografii, historii, języka polskiego, technologii i języka łacińskiego uczono w języku polskim.

Rozporządzeniem prezydium komisji namiestniczej z dnia 9 lipca 1862 L. 224 usunięto naukę języka polskiego z I półroczna w klasie I., zwanej elementarną.

Od roku szkoln. 1862/3 pobierano opłatę szkolną w kwocie 2 zł. 10 ct. rocznie.

Od roku szk. 1862/3 Salomon Deiches wypłacał 2 stypendya po 25 zł. dla chłopców, a 10 zł. dla jednej z dziewcząt pilnych a ubogich aż do roku 1883, w którym umarł.

Rozporz. komisji namiestniczej z dnia 7 czerwca 1865 L. 13492 szkoła żeńska została zamienioną na czteroklasową.

Z początkiem roku szk. 1866/7 szkoła została wyjęta z pod nadzoru konsystorza a przeszła pod nadzór c. k. dystryktu izraelskich szkół.

Szkoła otrzymała nazwę „Deutsch - israelitische Haupt- und Mädchenschule“, zaprowadzono system fachowy połączony z systemem alternowania. Inspektorami szkoły zostali zamianowani Dr. Józef Öttinger i Dr. Jakób Blatteis.

Dnia 19 czerwca 1867 c. k. namiestnik Galicyi hr. Agenor Gołuchowski zwiedził szkołę i egzaminował uczniów i uczennice.

Reskryptem z dnia 6 października 1867 L. 21803 prezydium Magistratu zawiadomiło dyrekcję szkoły, że językiem wykładowym ma być odtąd język polski.

Dnia 11 października 1867 prezydent miasta Dr Józef Dietl w obecności inspektorów szkoły odbył z gronem nauczycieli konferencję celem przeprowadzenia organizacji szkoły w duchu przytoczonego reskryptu.

Reskryp. z dnia 28 marca 1868 L. 16954 prezydent miasta podzielił okręg Kazimierski na 17 sekeyi szkolnych i każdej z tych sekeyi przydzielono jednego komisarza z pośród obywateli żydowskich, którzy mieli czuwać nad tem, aby rodzice i opiekunowie posyłałi dzieci do szkoły.

Uchwałą z dnia 1 lutego 1871 L. 19644 Rada miejska zamieniła szkołę główną izraelską na miejską i z dniem 1 września tegoż roku przyjęła na swój etat.

Stosownie do tej uchwały ułożono statut i plany dla tutejszej szkoły. zrównanej pod każdym względem z innymi szkołami miejskimi, które przeszły pod nadzór c. k. Rady szkolnej okręgowej w myśl rozp. Ministra Wyzn. i Ośw. z dnia 1 grudnia 1870 L. 94

Z początkiem roku szkolnego 1871/2 usunięto z planu naukowego naukę języka hebrajskiego jako obowiązkowego, a pozostawiono naukę religii w języku polskim.

Na zasadzie reorganizacji zamianowała Rada miejska dnia 7 listopada 1872 kierownikiem szkoły Majera Munka, 3 nauczycieli i 4 nauczycielki jako stałych, nadto 3 nauczycieli i 5 nauczycielek pomocniczych do poszczególnych przedmiotów, razem 16 sił nauczycielskich, a szkoła liczyła 5 klas męskich i 7 żeńskich.

Rozporz. z dnia 30 grudnia 1875 r. L. 13131 Rada szkolna krajowa szkołę żeńską oddzieliła od męskiej pod osobnym kierownictwem.

Dnia 3 maja 1876 c. k. Namiestnik hr. Alfred Potocki w towarzystwie rady Dworu Bobowskiego. wiceprezydenta Dra Ferdyn. Weigla, c. k. inspektora kraj. Olszewskiego i c. k. inspektora szkół miejsk. St. Twaroga zwiedził szkołę i egzaminował uczniów.

Z rokiem szkolnym 1876/7 zamianowano po raz pierwszy katechetę dla katolickich uczniów tej szkoły.

Rozporz. z dnia 20 stycznia 1880 r. L. 848 c. k. Rada szkolna okręg. zarządziła, aby oprócz soboty także w niedzielę nie było nauki w tej szkole, a nadto uwzględniono święta żydowskie i katolickie.

Dnia 3 września 1880 r. Najjaśniejszy Pan Cesarz FRANCISZEK JOZEF I. raczył zaszczycić obecnością Swoją tutejszą szkołę. Towarzyszyli Mu: Prezydent miasta Dr. Mikołaj Zyblikiewicz, namiestnik hr. Alfred Potocki, bar. Mandel, bar. Beck, starosta i rada Dworu hr. Kazimierz Badeni i inni członkowie świąty. Po wysłuchaniu śpiewu i przemówienia uczniów Najjaśniejszy Pan rozkazał przedstawić Sobie grono nauczycieli, pczem podpisał się w kronice szkoły i wyraził Swoje najwyższe zadowolenie.

W kwietniu 1882 r. staraniem nauczyciela tutejszej szkoły Salomona Spitzera otwarto w szkole kurs wieczorny języka polskiego dla dorosłych mężczyzn.

Z dniem 1 września 1884 roku otwarto przy tutejszej szkole szkołę przemysłową uzupełniającą, gdzie odbywała się nauka od godz. 7 — 8^{1/2} wieczorem z wyjątkiem piątku. Z tego powodu zwinięto kurs wieczorny języka polskiego dla dorosłych mężczyzn.

Rozporz. z dnia 28 sierpnia 1885 L. 1206 c. k. Rada szk. okręg. zorganizowała z równorzędnych klas tutejszej szkoły osobną szkołę czteroklasową Nr. XI. pod osobnym kierownictwem w wynajętym budynku przy ulicy Krakowskiej l. 51.

Dnia 30 czerwca 1887 r. Arcyksiążę Rudolf z małżonką arcyksiężną Stefanią zwiedzili szkołę w towarzystwie świąty dworskiej, dostojników krajowych i miejskich.

W roku 1890 staraniem nauczyciela tutejszej szkoły Salomona Spitzera zorganizowano po raz pierwszy lecznicze kolonie wakacyjne dla izraelskiej młodzieży szkolnej pod jego kierownictwem.

Z początkiem roku szkolnego 1893/4 wydzielono z oddziałów

równorzędnych tutejszej szkoły przemysłowej uzupełniającej nową szkołę, którą przydzielono do szkoły pospol. XI.

Za staraniem naucz. Salomona Spitzera utworzono przy tutejszej szkole szkołę dla dorosłych analfabetów męskich w r. 1896.

Dnia 2 czerwca 1901 r. umarł dyrektor szkoły Majer Munk, odznaczony tytułem dyrektora za gorliwą, sumienną i skuteczną pracę około rozwoju szkoły i kształcenia młodzieży.

Reskryptem z dnia 9 grudnia 1901 L. 33681 e. k. Rada szkolna krajowa zamianowała kierownikiem szkoły Salomona Spitzera, który objął urządowanie z dniem 1 lutego 1902.

Od października 1904 otwarto przy szkole dla dorosłych analfabetów także oddział żeński w tutejszej szkole.

Dnia 3 grudnia 1904 roku odbyło się w kancelarii tutejszej szkoły pierwsze poufne zebranie poważniejszych obywateli i akademików, zaproszonych przez kierownika Salomona Spitzera, który przedstawił potrzebę Bursy dla kształcącej się żydowskiej młodzieży w Krakowie i zainicjował założenie Towarzystwa Bursy, zatwierdzonego reskryptem e. k. Namiestnictwa z dnia 30 grudnia 1905 L. 179115.

W październiku 1906 r. staraniem kierownika otwarto przy tej szkole dwuklasowy kurs handlowy na mocy reskryptu e. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 16 maja 1906 L. 19018.

C. k. Rada szkolna krajowa uchwałą z dnia 5 czerwca 1908 L. 23430 postanowiła z klas równorzędnych tutejszej szkoły zorganizować osobną szkołę czteroklasową Nr. XXVII.

Od roku szkolnego 1902/3 napływ młodzieży do tutejszej szkoły pospolitej był tak znaczny, że co roku przybywała jedna klasa równorzędna w klasach pospolitych; od 1 października 1905 zaś przybywała co roku jedna klasa wydziałowa tak, że obecnie mimo wydzielenia od 1 września 1908 osobnej szkoły czteroklasowej szkoła tutejsza obejmuje cztery klasy ludowe, dwie o dwóch oddziałach i 3 klasy wydziałowe, z tych klasa I. w dwóch oddziałach.

SPRAWOZDANIE ZA ROK 1908/9.

C. k. Rada szkolna okręgowa reskryptem z dnia 20. lipca 1908. L. 2303. oznaczyła wpisy na dzień 29. 30. i 31. sierpnia.

Dnia 1. września rozpoczął się rok szkolny nabożeństwem dla uczniów rzymsko-katolickich w kościele Bożego Ciała.

Dnia 9. września odbyło się żałobne nabożeństwo za duszę ś. p. Cesarzowej Elżbiety.

C. k. Rada szk. okr. reskr. z dnia 18. IX. 1908 L. 2597. przydzieliła do nauki religii mojżeszowej w klasach pospolitych pana Samuela Adlera, a w klasach wydziałowych p. Eisiga Hochmana.

Dnia 5. października święcono dzień imienin Ces. Franciszka Józefa I. zamiast 4. w myśl reskr. e. k. Rady szkolnej okr. z dnia 3. X. 1908. L. 2855.

Dnia 15. października młodzież uczestniczyła w nabożeństwie za spokój duszy nieśmiertelnej pamięci Tadeusza Kościuszki

C. k. Rada szkolna okr. reskr. z dnia 16. X. 1908. L. 3071. przydzieliła do nauki religii rzymsko-katolickiej dla klas pospolitych ks. Melchiora Kądziołę, a dla klas wydziałowych ks. Jana Wądołnego.

C. k. Rada szkolna okr. rozporz. z dnia 17. X. 1908. L. 3091. przenosi p. Kazimierza Gołąba do szkoły im. św. Jana Kantego, a p. Henryka Kanarka do szkoły im. św. Floryana.

C. k. Rada szk. okr. rozporz. z dn. 17. X. 1908. L. 3092. mianuje do tutejszej szkoły tymczasowo p. Józefa Horowskiego.

C. k. Rada szk. okr. rozporz. z dn. 20. X. 1908. L. 3094. przenosi p. Józefa Szkodzińskiego do szkoły XXVII.

C. k. Rada szk. okr. rozporz. z dn. 20. X. 1908. L. 3095. przenosi p. Józefa Płonkę do szkoły XXVII.

C. k. Rada szk. okr. rozporz. z dn. 17. X. 1908. L. 3096. mianuje do tutejszej szkoły tymczasowo p. Józefa Liszkę.

Dzień 20. października obchodzono jako święto patrona młodzieży szkolnej.

Dnia 10. listopada urządzone uroczyste nabożeństwo dla młodzieży katolickiej ku czci Jego Święt. Papieża Piusa X. z okazji 50-cio letniego jubileuszu kapłańskiego.

Dnia 19 listopada święcono dzień imienin śp. Ces. Elżbiety.

Dnia 2 grudnia z powodu jubileuszu sześćdziesięcioletnich rządów Ces. Franciszka Józefa I. urządzone uroczystość.

Po solennem nabożeństwie, urządzonem równocześnie dla młodzieży rzyms.-katol. w kościele Bożego Ciała a dla izraelskiej w świątyni postępowej, zebrała się młodzież w szkole, gdzie się odbył uroczysty obchód szkolny.

Kierownik zakładu podniósł znaczenie dnia i rządów Cesarza Króla Franciszka Józefa I., wskazując na dobrodziejstwa, jakie wynikają z ustawodawstwa wielkodusznego Monarchy dla wszystkich warstw społecznych a szczególnie na błogie skutki wprowadzenia języka ojczystego do wszystkich szkół w kraju, na rozwój oświaty i dobrobytu, spowodowane Jego rozumnymi rządami, na niepospolite zalety serca i umysłu najmiłociwszego Władcy, które jedną Mu niepodzielną miłość wszystkich podwładnych.

Deklamacye i produkeye muzyeczne treści patryotycznej wypełniły resztę uroczystości. W końcu rozdano między uczniów klas wydziałowych po kilkanaście egzemplarzy biografii Najjaśniejszego Pana p t. *Pamiętka jubileuszowa*, — *napisał Julian Maciulowski* oraz *Cesarz i Król nasz Franciszek Józef I.* — *napisał Salomon Spitzer.* — jako dar jubileuszowy Gminy miasta Krakowa.

Arcybactwo Miłosierdzia i Banku pobożnego pismem z dnia 12. XII. 1908. L. 892. asygnuje 60 koron dla Mikołaja Kulezyckiego, ucznia III. kl. B. jako stypendyum z funduszków im. Józefa Dąbkowskiego.

C. k. Rada szk. kraj. reskr. z dn. 15. grudnia 1908. L. 59364 mianuje p. Józefa Horowskiego stałym nauczycielem szkoły ludowej XXVII,

C. k. Rada szk. kraj. reskr. z du. 30. I. 1909. L. 265. udziela urlopu Izakowi Neugerowi do końca czerwea.

Z dniem 1. lutego 1909. p. Horowski przeszedł do szkoły XXVII, a do tutejszej szkoły powrócił p. Szkodziński.

C. k. Rada szk. kraj. reskr. z dn. 2. II. 1909. L. 1543. udziela urlopu Romanowi Kucharskiemu do końca czerwea.

Z dniem 18. lutego 1909. p. Franciszek Zamorski, stały nauczyciel tutejszej szkoły, powrócił do urzędowania.

C. k. Rada szk. kraj. reskr. z dn. 26. II. 1909. L. 5554. mia-

nuje p. Eliukima Gustawa Blaua stałym nauczycielem religii moższowej tutejszej szkoły a p. Eisyga Hochmana w XI. szkole.

Dnia 24 marca 1909. młodzież uczestniczyła w uroczystem nabożeństwie ku uczczeniu nieśmiertelnej pamięci Tadeusza Kościuszki.

W dniach od 20. do 28. kwietnia wizytował szkołę c. k. Inspektor szkół J. W. Pan Julian Dobrzański, poczem odbył z gronem konferencyę lustracyjną

Dnia 27. kwietnia hospitował nauczycieli religii Wielebny Rabin i kaznodzieja Dr. Ozyasz Thon, inspektor dla nauki religii.

C. k. Rada szk. kraj. dekretem z dn. 23. IV. L. 6281. mianuje p. Dawida Wohlmuttha stałym nauczycielem szkoły XI. pospol.

Dnia 3 maja jako w rocznicę Konstytucyi urządzono uroczysty poranek. Po nabożeństwie w kościele Bożego Ciała młodzież zgromadziła się w szkole. Kierownik szkoły zagaił uroczystość, wskazując na rozumne ustawy społeczeństwa polskiego, co świadczy o wyższości jego kultury i cywilizacyi przed innymi narodami. Pan Szkodziński wykazał znaczenie i doniosłość tego historycznego aktu, a p. Robak ilustrował wykład świetlnymi obrazami. Deklamacye utworów treści patryotycznej oraz produkcyje muzyczne pod kierunkiem p. Wohlmuttha wypełniły resztę programu uroczystego obchodu.

Dnia 28. maja 1909. umarł po długich cierpieniach stały nauczyciel tutejszej szkoły Izak Neuger. Urodzony dnia 22. października 1847. r. w Konarach, ukończył tamże szkołę ludową, następnie 4 klasy gimnazjum w Nowym Sączu a wreszcie c. k. seminaryum nauczycielskie w Krakowie, gdzie otrzymał świadectwo dojrzałości w r. 1880. Pracę nauczycielską rozpoczął dnia 1. września 1880 r. w tutejszej szkole jako praktykant. W r. 1883. otrzymał patent na nauczyciela szkół pospolitych. Dnia 1. września 1885. r. mianowany został tymczasowym nauczycielem tutejszej szkoły, dnia 1. września 1886. w szkole XI. a wreszcie dnia 1. kwietnia 1893. stałym nauczycielem tutejszej szkoły. Po odbytych kursie całorocznym dnia 1. lipca 1896. otrzymał patent na naczyciela szkół wydziałowych z grupy I. t. j. językowo historycznej.

Z początkim roku szkolnego 1908/9 jako prowizoryczny kierownik zorganizował wydzieloną z tutejszej szkoły nową szkołę Nr. XXVII. im. Henryka Sienkiewicza, którą kierował do konca stycznia 1909. r. Trapiiony dolegliwościami z dniem 1. lutego 1909. r. otrzymał urlop celem poratowania zdrowia, które jednak niestety nie powróciło. Przez całe życie skromny i cichy, pracowity z nie-

strudzoną gorliwością i z żelazną wytrwałością mimo ciężkich razów losu, który go nie oszczędzał żadnymi srogiemi doświadczeniami. Sam karny i przejęty poczuciem obowiązku, starał się także młodzież wdrożyć do tych kardynalnych cnót społecznych.

Cześć pamięci chlubnego pracownika!

Dnia 22. czerwca odbyły się egzamina prywatne.

Do spowiedzi i Komunii św. przystępowali uczniowie w dniach 18. i 19. grudnia 1908.; w dniach 4. 5. i 6. marca 1909. (odbyły się także rekolekcyje) wreszcie dn. 23. i 24. czerwca 1909.

Dnia 25. czerwca 1909. odbyło się uroczyste zakończenie roku szkolnego.

Stosownie do reskryptu c. k. Rady szk. kraj. z dnia 6. IV. 1908. L. 1061. otrzymała tutejsza szkoła wydziałowa w ciągu roku szkolnego 1908/9. następujące środki naukowe:

1. Przynrządy do nauki fizyki Cz. I.	105 przedm.	za	72 k.	62 h.
2. " " " " II.	71 " "	" "	553 "	60 "
3. Odczytniki	22 " "	" "	14 "	68 "
4. Przetwory chemiczne	40 " "	" "	32 "	50 "
5. Minerale	25 " "	" "	14 "	50 "
6. Okazy technologiczne	97 " "	" "	89 "	65 "
7. Środki do nauki historii natural.				
	Część A.	35 " "	107 "	40 "
8. " " " " B.	70 " "	" "	61 "	50 "
9. Modele do nauki rysunków . .	36 " "	" "	103 "	40 "
Ogółem .	501 " "	" "	1049 "	85 "

W bieżącym roku szkolnym p. Fiedler po odbyciu specjalnego kursu nauki slöjdu we Wiedniu wprowadził po raz pierwszy jako naukę zręczności roboty patyczkowe w kl. II. A. i to w godzinach pozaszkolnych. Przedmiot ten jako bardzo zajmujący podziałał nader korzystnie pod względem pedagogicznym, wdrażając dzieci do zapelnienia wolnego czasu pożyteczną pracą.

Soboty wywiadowcze. Celem ułatwienia porozumienia szkoły z domem rodzinnym i informowania rodziców o postępach i zachowaniu się uczniów odbywały się raz w miesiącu t. zw. „Soboty wywiadowcze“ z liczną bardzo frekwencją rodziców i opiekunów.

Wycieczki uczniów Grono nauczycieli uznając bardzo doniosły wpływ wycieczek szkolnych na rozkrzewianie i pielęgnowanie w sercach dziatwy uczuć patryotycznych, na budzenie zamiło-

wania kraju ojezystego i przyrody oraz na uzupełnianie i pogłębianie wiadomości, nabytych na nauce w szkole, — nie szczędziło wiele pracy i trudów około urządzenia licznych wycieczek z uczniami. Wycieczki te odbywały się już z początkiem roku szkolnego, a głównie na końcu w miesiącach maju i czerwcu. Poszczególne klasy tak pospolite jak i wydziałowe odbyły wycieczki pod przewodnictwem nauczycieli w różnych dniach do parku Dra Jordana, do parku Krakowskiego i Zwierzyńca, tam się znajdującego, na kopiec Kościuszki, na kopiec Krakusa, do Płaszowa, do Prokocima, do lasów w Kosocicach, do Mogilan, do mogiły Wandy, do Michałowic na granicy austr.-ros., na Wawel, do muzeum Narodowego. Na wszystkich poza miasto wycieczkach poświęcono też wiele czasu grom i zabawom, nie zapominając naturalnie nigdy o stronie naukowej. Nadto uczniowie klas wydziałowych zwiedzali w miesiącach maju i czerwcu różne zakłady przemysłowe i fabryki, a mianowicie: Krakowski Zakład witrażów i mozaiki szklanej Żeleńskiego i Ski, gdzie bardzo dokładnych objaśnień udzielał uczniom dyr. p. Konikiewicz, Drukarnię Literacką z dużą maszyną rotacyjną, (obszernie objaśniał dyr. drukarni p. Górski), fabrykę zeszytów szkolnych Krajowego Związku nauczycielskiego (objaśniał dyr. fabryki p. Procner).

W dniu 21 maja odbyła się wspólna całodzienna majówka wszystkich klas pod przewodnictwem dyrektora i nauczycieli na Pannieńskich Skałach. Kilku uczniów wzięło też udział w wycieczce do Ojcowa w Królestwie Polskiem. Wreszcie uczniowie klas wydziałowych uczęszczali bardzo pilnie każdej niedzieli na bezpłatne wykłady dla młodzieży z obrazami świetlnymi, urządzone przez Krakowskie Ognisko nauczycielskie.

Stowarzyszenie ku wsparciu biednych uczniów wyznania mojżeszowego w Krakowie, rozdzieliło między biednych uczniów tutejszej szkoły około 100 par butów, około 40 płaszczów, 25 par spodni, 10 surdutów.

Towarzystwo Kuchni Żydowskiej przyjęło na bezpłatne obiady w porze zimowej około 100 uczniów tutejszej szkoły bez różnicy wyznania, a do „Kuchni katolickiej“ uczęszczało potem 2 uczniów, którzy po obiedzie przygotowywali się do lekcji pod dozorem pp. dyr. M. Rudnickiego i St. Wajdy w szkole im. Dietla.

Towarzystwo ku wspieraniu ubogich uczniów wyz. rzymsko-katolickiego nadesłało 70 kor. do rozdziału na sprawienie obuwia dla uczniów tutejszej szkoły.

Biblioteka nauczycielska, pozostająca pod zarządem p. Robaka, obejmuje przeszło 400 dzieł. Biblioteką dla młodzieży zarządza p. Markheim. Liczy ona przeszło 200 dziełek (około 300 tomów).

Biblioteka szkolna dla biednych uczniów, zasilana darami c. k. Rady szk, okr., Świet. Zarządu Arcybractwa Miłosierdzia i Towarz. wsparcia biednych uczniów wyzn. moźż., rozpożyczyła między młodzież szkolną przeszło 500 książek.

Grono nauczycieli

w roku szkolnym 1908/9

Dyrektor: Spitzer Salomon, gospodarz klasy IV. pospolitej, uczył w I. półroczu rachunków w klasie IV. i języka niemieckiego w kl. III. wydz., zaś w II. półroczu rachunków, czytania i pisanie w klasie IV. pospolitej.

Katecheci :

Ks. Kądziola Melchior uczył religii w klasach pospolit.

Ks. Wądolny Jan uczył religii w klasach wydziałowych.

Ks. Kapturkiewicz Metody uczył religii w klasach pospolitych w zastępstwie od dnia 15 kwietnia 1909.

Nauczyciele religii mojżeszowej :

Hochmann Eisyg uczył religii w klasach wydziałowych.

Adler Samuel uczył religii w klasach pospolitych i języka niemieckiego w klasie IV. posp.

Nauczyciele stali :

Neuger Izak, przydzielony na prowiz. kierownika szkoły XXVII. im. Słowackiego, od 1 lutego przebywał na urlopie.

Silberstein Leon, gospodarz kl. I. wydziałowej A, uczył rachunków, geometrii i rysunków w kl. I. wydz. A i B i kaligrafii w kl. II. wydz.,

Zamorski Franciszek, gospodarz kl. I. wydz. B, uczył w II. półroczu języka polskiego i niemieckiego w kl. I. wydz. A i B, języka polskiego i niem. w kl. III. wydz.

Wohlmuth Dawid, gospodarz klasy II. wydz., uczył historii naturalnej i śpiewu w kl. I. wydz. A i B, historii naturalnej fizyki, chemii, języka polskiego i niemieckiego i śpiewu w kl. II. wydz., fizyki, chemii i śpiewu w kl. III. wydz.

Horowski Józef, obecnie stały naucz. szkoły im. Słowackiego, uczył w I. półroczu historii i geografii w kl. I. wydz. A i B. języka niem. i polskiego w kl. I. wydz. B, historii w kl. II. wydz., polskiego, niemieckiego, historii i geografii w kl. III. wydz.

Nauczyciele tymczasowi :

Fiedler Efraim, gospodarz klasy II. posp. A, uczył rachunków języka polskiego, pisania, rysunków, śpiewu i gimnastyki w kl. II. p. A, języka polskiego w kl. IV. posp. i kaligrafii w kl. III. wydz.

Kucharski Roman, gospodarz klasy III. posp. A, uczył w I. półroczu wszystkich przedmiotów w swej klasie, od dnia 1 stycznia 1909 przebywa na urlopie.

Liszka Józef, gospodarz kl. I. posp., uczył w niej wszystkich przedmiotów, nadto rachunków w kl. III. posp. B, kaligrafii w kl. I wydz. A i B.

Robak Józef, gospodarz klasy III. wydziałowej, uczył czytania w kl. II. posp. A, gimnastyki w kl. IV. posp., rachunków geometrii i rysunków w kl. II. i III. wydz.

Szkodziński Jan, gospodarz kl. III. posp. A, uczył rachunków, języka polskiego, czytania, pisania, rysunków i gimnast w kl. III posp. A, a historyi i geografii w klasie I. wydz. A i B, w kl. II. wydz. i w kl. III. wydz.

Nauczyciele zastępcy :

Markheim Michał, gospodarz klasy III. posp. B, uczył języka polskiego i niemieckiego, czytania, śpiewu, pisania, rysunków i gimnastyki w kl. III. B, języka niemieckiego w kl. III A, śpiewu w kl. IV.

Pazdro Józef, gospodarz kl. II. posp. B, uczył wszystkich przedmiotów w tej klasie, nadto rysunków w IV. posp.

Nauczyciele dochodzący :

Weinberg Berl, nauczyciel szkoły XVI., uczył słoju tekturowego w klasach wydziałowych.

Bieroński Władysław, nauczyciel szkoły XVI., uczył słoju drzewnego w klasach wydziałowych.

Ziemia Stanisław, nauczyciel szkoły XXIV., uczył ogrodnictwa w klasach wydziałowych (w Parku Dr. Jordana).

Michalski Stanisław, nauczyciel szkoły VII. uczył gimnastyki w klasach wydz. (w Sokole i w Parku Dra Jordana).

Klasa I. pospolita.

Gospodarz klasy : Józef Liszka.

Zapisanych 50 uczniów. — Na 45 klasyfikowanych otrzymali :

Postęp bardzo dobry:

1 Abusch Izaak	8 Keiner Samuel
2 Bosowski Stefan	9 Kempler Dawid
3 Cypes Józef	10 Klapwald Jakób
4 Dobosz Antoni	11 Launer Izaak
5 Grünfeld Józef	12 Leibel Emanuel
6 Jaworek Stanisław	13 Niemiec Maryan
7 Kaczor Bolesław	14 Zuckermann Salomon

Postęp dobry:

-5 Ebner Salomon	20 Schein Sussmann
-6 Górka Stanisław	21 Tempelhof Józef
7 Kranz Majer Leib	22 Wand Michał
8 Ormianer Izak	23 Wenzel Józef
9 Rybarski Franciszek	24 Zwoliński Andrzej

Postęp dostateczny:

25 Eder Schije	34 Mandelbaum Dawid
26 Friedmann Henryk	35 Nichter Maks
27 Freundlich Abraham	36 Pasternak Jonas
28 Goldberger Mendel	37 Rausch Baruch
29 Haber Markus	38 Rokosz Franciszek Wiktor
30 Ichheiser Izrael	39 Rickel Chiel
31 Kaleta Władysław	40 Schneidhaus Jakób
32 Kluger Jakób	41 Weislitz Henryk
33 Leśniak Józef	42 Windisch Maurycy

Postęp niedostateczny otrzymało 3 uczniów, nieklasyfikowano 4, opuścił szkołę 1.

Klasa II. pospolita.

Oddział A.

Gospodarz klasy: Ebroim Fiedler.

Zapisanych 42 uczniów. — Na 40 klasyfikowanych otrzymali:

Postęp bardzo dobry:

1 Bazes Gerson	9 Lanner Leon
2 Bleicher Abraham	10 Lederberger Abraham Izr.
3 Błachut Adam Maksymil.	11 Osiek Kalman
4 Feniger Leon	12 Pfefferberg Jakób
5 Giermek Tomasz	13 Spanauf Emil
6 Jędrasiński Eugeniusz	14 Wachtel Izak
7 Jungerwirth Salomon	15 Wetstein Wolf
8 Künstler Joachim	16 Wiśkiewicz Jakób

Postęp dobry:

17 Brandsdorfer Feiwusch	24 Liebermann Jakób
18 Goldschmied Aron Izak	25 Monderer Fryderyk
19 Grünberg Jakób	26 Rejdych Feliks
20 Gumplowicz Elias	27 Schönberg Samuel
21 Jassy Feiweł	28 Stankiewicz Jan
22 Klein Izak	29 Stern Izrael Izak
23 Kowal Stanisław	30 Trzos Jan

Postęp dostateczny:

31 Fogelhut Markus	36 Mateles Meilech
32 Josef Abraham	37 Michel Michał
33 Kotlarczyk Teofil	38 Schaffer Lazar
34 Krulik Mortko	39 Schnur Herman
35 Machaj Tadeusz	40 Sitowski Władysław

Nieklassyfikowano 1 ucznia, opuścił szkołę 1, postępu niedostatecznego nie otrzymał żaden uczeń.

Klasa II. pospolita.

Oddział B.

Gospodarz klasy: **Józef Pazdro.**

Zapisanych 40 uczniów. — Na 37 klasyfikowanych otrzymali:

Postęp bardzo dobry:

1 Bilgorajer Pinkus.

Postęp dobry:

2 Keiner Jakób   3 Krieger Schmiel   4 Rakower Rafał

Postęp dostateczny:

5 Antolczyk Józef 6 Becker Ozyasz 7 Bilgajer Aron 8 Freundlich Wolf 9 Grün Binem 10 Grünholz Abraham 11 Heimann Ansel 12 Kaufmann Abraham 13 Kądziołka Jan 14 Kościelny Stefan 15 Krajewski Alfred 16 Krajewski Jan		17 Krieger Szymon 18 Krischer Leiser 19 Lazarek Władysław 20 Obstbaum Chaim 21 Pająk Franciszek 22 Siwiec Józef 23 Sobelmann Hendel 24 Stachowski Albin 25 Trzeciak Wojciech 26 Windisch Izrael 27 Wolfinger Józef 28 Wydrych Paweł 29 Zahler Elias
--	--	---

Nieklasyfikowano 2 uczniów, opuścił szkołę 1, postęp niedostateczny otrzymało 8.

Klasa III. pospolita.

Oddział A.

Gospodarz klasy: **Jan Szkodziński.**

Zapisanych 41 uczniów. — Na 37 klasyfikowanych otrzymali:

Postęp bardzo dobry:

1 Krieger Izak

Postęp dobry:

2 Brandstädter Aron	6 Pilch Józef
3 Krzemień Bolesław	7 Rybarski Wincenty
4 Langer Gustaw	8 Tempelhof Majer
5 Ohrenstein Juda	9 Żabner Leon

Postęp dostateczny:

10 Altman Abraham	18 Kohane Leibisch
11 Augarten Juda	19 Lieblich Natan
12 Dudzik Franciszek	20 Lewinger Efroim
13 Feigenbaum Jakób	21 Markin Ignacy
14 Frühauf Lazar	22 Rothberg Salomon
15 Gleitman Józef	23 Wasserberg Wolf
16 Harnik Jan	24 Wetstein Feiweł
17 Ichhäuser Józef	25 Widman Chaim

Pozwolono poprawić notę po wakacjach z jednego przedmiotu 5 uczniom. — Postęp niedostateczny otrzymało 7 uczniów, nieklasyfikowano 4.

Klasa III. pospolita.

O d d z i a ł B.

Gospodarz klasy : **Michał Markheim.**

Zapisanych 43 uczniów. — Na 37 klasyfikowanych otrzymali

Postęp bardzo dobry :

1 Hilfstein Henryk	3 Sagan Schulem
2 Kulczyki Mikołaj	4 Skwarło Edward
5 Windisch Hirsch.	

Postęp dobry :

6 Ebner Feiwel	8 Friedmann Chiel Baruch
7 Futterweil Wolf	9 Miłek Franciszek
10 Zimetbaum Henryk.	

Postęp dostateczny :

11 Altstädter Löbel	16 Kotlarczyk Ludwik
12 Dembitzer Leib	17 Lipkowicz Süßman
13 Fröhlich Leon	18 Mandelbaum Natan
14 Goralik Jan	19 Pfeferberg Abraham
15 Horowitz Mojżesz	20 Rothblum Edward
21 Wetstein Elias.	

Pozwolono poprawić notę po wakacjach z jednego przedmiotu 7 uczniom. — Postęp niedostateczny otrzymało 9 uczniów, nieklasyfikowano 5, opuściło szkołę 3.

Klasa IV. pospolita. Gospodarz klasy: **Salomon Spitzer.**

Zapisanych 48 uczniów. — Na 47 klasyfikowanych otrzymali :

Postęp bardzo dobry:

1 Brand Samuel	5 Freundlich Chaim
2 Chmielowski Abraham	6 Unger Mojżesz Markus
3 Czapnicki Salomon	7 Wachsmacher Leon
4 Dünner Henryk	8 Vogelhut Salomon

Postęp dobry:

9 Blonder Berisch	18 Nussbaum Majer
10 Brenner Arnold Ozyasz	19 Ochs Wiktor
11 Bułka Ignacy	20 Pechner Süßmann
12 Buchbinder Akiba	21 Palenker Abraham
13 Goldberg Beno	22 Rubinstein Hirsch
14 Grünfeld Abraham	23 Rybner Abraham
15 Horowitz Michał	24 Spuner Józef
16 Liebeskind Maurycy	25 Ślęczka Józef
17 Nodzeński Tadeusz	26 Vogelhut Hirsch

Postęp dostateczny:

27 Achler Joel	34 Goldfinger Mojżesz
28 Batko Edward	35 Kleinberg Abraham
29 Birn Hirsch	36 Rosengarten Götzl
30 Bienenfeld Hillel	37 Schwarzbrod Emil
31 Brenner Maurycy	38 Szostak Edmund
32 Ebersohn Abraham	39 Zając Wacław
33 Galos Czesław	40 Zygmontowicz Leopold

Pozwolono poprawić notę po wakacjach z jednego przedmiotu 7 uczniom. Postępu niedostatecznego nie otrzymał żaden uczeń, nieklasyfikowano 1.

Klasa I. wydziałowa.

O d d z i a ł A.

Gospodarz klasy: **Leon Silberstein**

Zapisanych 53 uczniów. — Na 40 klasyfikowanych otrzymali:

Postęp bardzo dobry:

1 Infeld Leopold

Postęp dobry:

2 Rubin Wolf

3 Schüssler Henryk

4 Sender Zygmunt

Postęp dostateczny:

5 Baum Samuel

6 Dągłowicz Sische

7 Dünner Edward Wilhelm

8 Finkelstein Jakób

9 Friedlich Mojżesz

10 Gretzer Abraham

11 Kohane Wolf

12 Kurtz Berachie

13 Niedermann Izak

14 Sachs Daniel

15 Schlachet Artur

16 Schwarzbrot Artur

17 Schweitzer Tadeusz

18 Szeremeta Paweł

19 Haber Mendel

Pozwolono poprawić po wakacjach notę z jednego przedmiotu 8 uczniom. — Postęp niedostateczny otrzymało 13 uczniów, nieklasyfikowano 7, opuściło szkołę 6.

Klasa I. wydziałowa.**O d d z i a ł B.**Gospodarz klasy : **Franciszek Zamorski.**

Zapisanych 59 uczniów. — Na 49 klasyfikowanych otrzymali :

Postęp bardzo dobry :

1 Rose Emil

Postęp dobry :

2 Birkenfeld Bernard	6 Kornblüth Bernard
3 Figatner Wolf	7 Leibel Szymon
4 Gorgoń Leon	8 Mruk Józef
5 Gracz Karol	9 Pretzel Hirsch
10 Wandas Franciszek	

Postęp dostateczny :

11 Abrahamer Maurycy	23 Horowitz Wolf
12 Achler Abraham	24 Jamka Julian
13 Bednarski Franciszek	25 Kosiniak Michał
14 Feldblum Juda	26 Lis Jakób
15 Figatner Adolf	27 Okręt Dawid
16 Filler Leib	28 Paperle Dawid
17 Friedlich Mojżesz	29 Piasecki Kazimierz
18 Friedman Dawid	30 Raab Wilhelm
19 Friedman Hirsch	31 Schnupftabak Natan
20 Fröhlich Arnold	32 Schuldenfrei Izak
21 Goldfinger Izak	33 Spiechowicz Roman
22 Gintel Henryk	34 Schönberg Jakób

Pozwolono poprawić po wakacyach notę z jednego przedmiotu
3 uczniom. — Postęp niedostateczny otrzymało 9 uczniów
nieklasyfikowano 5, opuściło szkołę 10.

Klasa II. wydziałowa.

Gospodarz klasy: Dawid Wohlmuth.

Zapisanych 48 uczniów. — Na 45 klasyfikowanych otrzymali:

Postęp bardzo dobry:

1 Stalheim Jakób   2 Szczur Władysław   3 Wachstock Jozua

Postęp dobry:

4 Bałuk Józef	9 Liebling Szymon
5 Bochner Dawid	10 Lubasch Józef
6 Brandsdorfer Dawid	11 Schuldenfrei Henryk
7 Braunig Izak	12 Silberstein Jakób
8 Dembitzer Izrael	13 Singer Jakób
14 Wohlfeiler Abraham	

Postęp dostateczny

15 Brandsdorfer Leon	23 Keller Lejzor
16 Czernecki Stefan	24 Lustbader Zygmunt
17 Feigenbaum Emanuel	25 Reiner Szaja
18 Grossberg Szymon	26 Rosner Szymon
19 Goldfluss Lipmann	27 Schlüssel Leibisch
20 Goldlust Rafał	28 Sutkowski Jan
21 Grünberg Zygmunt	29 Wasserberg Salomon
22 Horowitz Jakób	30 Zanger Chaim Jakób

Pozwolono poprawić notę po wakacjach z jednego przedmiotu 7 uczniom. — Postęp niedostateczny otrzymało 8 uczniów, opuściło szkołę 3.

Klasa III. wydziałowa.

Gospodarz klasy: **Józef Robak.**

Zapisanych 36 uczniów. — Na 36 klasyfikowanych otrzymali:

Postęp bardzo dobry:

1 Abrahamowicz Izak	4 Lemberger Izak
2 Brandstätter Cine	5 Ohrenstein Bernard
3 Horowitz Saul	6 Thorn Elias

Postęp dobry:

7 Feigenbaum Eugeniusz	13 Neiger Zygmunt
8 Fiedler Leopold	14 Piller Szymon
9 Hirschfinkel Dawid	15 Schiff Szymon
10 Kluger Maurycy	16 Silberbogen Bernard
11 Krieger Kopel	17 Wachtel Henryk
12 Mozdyniewicz Mieczysław	18 Tislowitz Jozua

Postęp dostateczny:

19 Bazes Manes	23 Lipschütz Chaim
20 Fallek Mojżesz	24 Mirisch Schyja
21 Goldfinger Chaim	25 Neiger Meilech
22 Goldstein Adolf	26 Schneidhaus Leon
27 Toppel Jakób	

Pozwolono poprawić po wakacjach notę z jednego przedmiotu
4 uczniom. — Postęp niedostateczny otrzymało 5.